

Ant. Fröhlich a F. Švestka:

***Chaerophyllum aureum* na Moravě**

Prěkvapující nález se podařil prvnímu z autorů 20. VII. 1952 u Dolních Dunajovic pod Liščím vrchem na jižní Moravě. Ani v D o m i n - P o d p ě r o v ě klíči, ani v D o s t á l o v ě Květeně ČSR na Moravě neuváděné *Chaerophyllum aureum* L. — krabilice zlatoplodová — se objevilo na neočekávaném místě, na odvališti mezi poli v cenose s ruderálními druhy *Artemisia vulgaris*, *Carduus acanthoides* atd. Z počátku byla rostlina předmětem diskuse, ve které kolísal názor mezi správným určením objevené specíe a *Chaerophyllum hirsutum* L. Nevyvinuté názky nedovolovaly přesné určení. O správném určení rozhodli na universitě v Brně, tehdy ještě žijící akademik P o d p ě r a a doc. Dr. J e d l i č k a.

Podle H e g i h o v III. svazku Flora von Mitteleuropa a podle B e c k a ve Flora von Niederösterreich roste *Ch. aureum* v horských zonách předalpí i Alp. Blízká lokalita je uváděna z lesního okraje u Steinegg v Dol. Rakousích. Podle D o s t á l a, Květena ČSR, 1950, p. 1080 roste ve stinných a vlhkých loukách v podhorském a horském pásmu.

Odvaliště u Dolních Dunajovic je bohužel zarovnáno s plochami polí, takže rostlina zmizela. Lze však doufat ve věrohodný důkaz, že *Ch. aureum* má na Moravě skutečně svůj domov, mimo Čechy a pochybný na Slovensku. Vylisovaný materiál mají k dispozici jednak autoři, jednak je uložen v Botanickém ústavu MU.

***Chaerophyllum aureum* in Mähren**

Der erstgenannte Autor fand in Dolní Dunajovice in Mähren vor einiger Zeit *Chaerophyllum aureum* in Gesellschaft verschiedener dortiger Pflanzen. Der Fund ist dadurch auffallend, dass die Pflanze in den einschlägigen Werken der Autoren der ČSR nur für Böhmen, sonst für die Slowakei nur als zweifelhaft angeführt wird. B e c k gibt als nächsten Standort für die Pflanze in Nieder-Österreich Steinegg am Kamp im Waldviertel an. Belege für diesen Fund sind in den Händen der Autoren und in der Universität in Brünn.

Miroslav S m e j k a l:

K výskytu *Chaerophyllum aureum* L. na Moravě

V době, kdy redakce Preslie připravovala pro tisk článek A. Fröhliche a F. Švestky o výskytu *Chaerophyllum aureum* na Moravě, poslal jsem redakci zprávu s podobnou tematikou. Zpráva byla proto upravena jako dodatek k článku jmenovaných autorů.

Bohaté lokality krabilice zlatoplodé jsem zjistil 3. 7. 1956 v nejbližším brněnském okolí: v lese mezi řekou Svratkou a Novým Lískovcem v Brně-Pisárkách, cca 270 m n. m. Na tomto místě roste *Chaerophyllum aureum* v *Querceto-Carpinetu* roztroušeně na několika místech v blízkosti promenádní stezky, která odbočuje z hluboce zaříznutého údolíčka kolmého na tok řeky směrem k východnímu okraji Nového Lískovce. Nalezneme ji v ojedinělých exemplářích nebo ve skupinách v lese při stezce; nejbohatší lokalita je v zátočině promenádní stezky (v jejím nejvýše položeném místě), kde se setkáme se souvislým porostem asi 30—40 bohatě kvetoucích exemplářů. V její společnosti tu v nejbližším okolí rostou:

Torilis japonica (H o u t h.) D C.
Geranium robertianum L.
Chelidonium majus L.
Silene inflata (S a l i s b.) S m.

Linaria vulgaris L.
Achillea millefolium L.
Geum urbanum L.
Agrostis stolonifera L.

S. nutans L. ssp. *eunutans* D o s t.
Stellaria holostea L.
S. media (L.) Vill. ssp.
neglecta (W e i h e) M u r b.
Thalictrum minus L. ssp.
collinum (W a l l r.) O s v a ě.
Taraxacum officinale W e b.

Poa trivialis L.
Phleum pratense L.
Verbascum lychnitis L.
Sedum telephium L. ssp.
maximum (L.) R o u y e t C a m u s
Veronica chamaedrys L.

V letošním roce (1957) jsem našel další lokalitu krabílce zlatoplodé, vzdálenou od popisovaného místa asi půl km na severozápad. Leží v téměř lesním komplexu asi 50 m pod silnicí Brno-Nový Lískovec. V obou uvedených případech je nadrostem *Querceto-Carpinetum* s lokálním uplatněním *Robinia pseudo-acacia*, *Cornus sanguinea*, *Acer campestre*, *Sambucus nigra*, *Euonymus europaeus*.

Obě pisárecké lokality *Chaerophyllum aureum* jsou pravděpodobně druhotné; jak starého jsou data, nelze s jistotou říci; ostatně výskyty krabílce zlatoplodé i v jiných oblastech jejího areálu mívají často do značné míry

Kvetoucí *Chaerophyllum aureum* v lese mezi řekou Svratkou a Novým Lískovcem v Brně-Pisárkách. — Foto Mir. S m e j k a l, 24. V. 1957.

druhotný charakter. Pro srovnání uvádím ještě údaj S o ó - J á v o r k ů v (A magyar növényvilág kézikönyve, Budapest 1951, p. 405), který svědčí o tom, že maďarské výskyty *Chaerophyllum aureum* jsou zcela obdobné popisovaným poměrům pisáreckých lokalit. Podle uvedeného údaje provází *Chaerophyllum aureum* v Maďarsku lesní společenstva asociace *Querceto-Carpinetum mecsekense*.

Závěrem ještě o několika jiných zajímavých rostlinách, se kterými se setkáme v hlubokém údolíčku mezi řekou Svratkou a Novým Lískovcem a v okolí zmíněné promenádní stezky. Cesta vedoucí údolíčkem (od řeky směrem k Novému Lískovci) je lemována křovinami, v nichž roste hojně

Geum macrophyllum Willd. a jeho kříženec s *G. urbanum* L., Na zastíněných místech pod křovinami nalezneme *Fragaria moschata* Duch. var. *altissima* Gérard, *Aconitum lycoctomum* L. a před koncem údolíčka roste na zastíněných skalkách nad cestou několik exemplářů *Scrophularia vernalis* L.

Zum Vorkommen von *Chaerophyllum aureum* L. in Mähren

Im Nachtrage zur Mitteilung von A. Fröhlich und F. Švestka führt der Verfasser einen neuen mährischen Standort von *Chaerophyllum aureum* L. an: Brno (Brünn): im Walde zwischen dem Flusse Svratka und dem Orte Nový Lískovec in der Nähe von Brünn. Der Verfasser kennzeichnet den Standort, an dem es vorkommt und macht aufmerksam darauf, dass, ähnlich wie an diesem mährischen Fundort, kommt *Chaerophyllum aureum* auch in Ungarn an analogen Standorten vor. Im Schlusse erwähnt er noch einige andere interessantere Pflanzen, die im Tälchen in der Nähe des Fundortes von *Chaerophyllum aureum* vorkommen.

V. Keilová a M. Keil:

Fimbriaria Lindenbergiana Corda a *Clelea hyalina* (Somm). Lindberg v Tatrách

Při exkursi ve dnech 19. — 30. 8. 1956 v Liptovských holích našel první z nás v žlebu zvaném Šistlovka (ve skupině Červených vrchů) v jedné sněžné jámě jatrovku *Fimbriaria Lindenbergiana* Corda. Je zajímavé, že ve velmi početných závrttech, které jsou v tomto žlebu, se již tato jatrovka řádu *Marchantiales* nevyskytovala, ačkoli v místě nálezu, i když roztroušeně, byla dosti hojná. Převážnou část porostu v tomto závrtu pak tvořila *Preissia commutata* Ness. Při dalším průzkumu nejbližšího okolí nalezl druhý z nás jatrovku *Clelea hyalina* (Somm.) Lindberg, která byla poměrně značně odlišná od typu (bude později podrobněji publikováno). Tento nález je dosti pozoruhodný tím, že dosud byla tato jatrovka sbírána pouze na západním Slovensku J. Suzou (3) v xerothermní oblasti malých Karpat. Naproti tomu místo našeho nálezu je značně studené, neboť zde ještě 27. 8. (!) ležel sníh. Jatrovku *Clelea hyalina* (Somm.) Lindberg jsme sbírali také ve Spoderém žlebu (Červené vrchy), toto místo však bylo mnohem teplejší. V Spoderém žlebu již byla *Clelea hyalina* dozrálá a nalezli jsme pouze odumřelá receptakula, kdežto v Šistlovce byla receptakula teprve dorůstající.

Fimbriaria Lindenbergiana Corda byla dále prvním z nás sbírána na jihozápadní straně Javorového bradla. Tyto exempláře byly nápadné délkou nosiče receptakula, který byl, na rozdíl od exemplářů ze Šistlovky, měřících nejvýše 15mm, až 50 mm dlouhý.

Dosavadní literární údaje (v literatuře nám přístupné) o zmíněných jatrovkách v Tatrách jsou dosti nejisté. O druhu *Fimbriaria Lindenbergiana* Corda je zmínka v prvním vydání práce K. Müllera (1): „Tatra Felsgrotte Magöra bei Zakopane 1400—1600 m polnische Seite (Raciborski 1907) Lilienfeld, Hep. Pol. exs. Nr. 6.“ Dále J. Šmarda (4) ve svém příspěvku, kde uvádí známé lokality *Pelltolepis grandis* Lindenberg na Slovensku píše, že mu sdělil Kulesza: „Stanowiska w Czerwonych Wierchach (Wielka turnia, Swistowka pod Kresanicą) znal już Raciborski w r. 1912 — mianowicie *Sauteria alpina*, *Pelltolepis grandis*, *Fimbriaria Lindenbergiana* i *Bucegia romanica*. W tymże roku zbierała je tam p. Lilienfeld (Hepat. pol. exsiccatæ) a w r. 1913 i 1914 sam je tam również zbierał“. Pokud se týká jatrovky *Clelea hyalina* (Somm.) Lindenberg uvádí J. Suza (3), že na Slovensku byla zjištěna jen na dvou místech xerothermní oblasti Malých Karpat. Další údaj je ve třetím vydání práce K. Müllera (2), kde je uvedeno pouze „Tatry“, bez bližšího ohraničení a udání autora.

Literatura

1. K. Müller: Die Lebermoose Deutschlands, Oesterreichs u. d. Schweiz, Rabenhorst's Kryptogamen-Flora, Leipzig 1906—1911.
2. K. Müller: Die Lebermoose Europas, Rabenhorst's Kryptogamen-Flora, Leipzig 1951.
3. J. Suza: Denkwürdige Lebermoose des xerothermen Gebietes in der Tschechoslowakei, Acta Botan. Bohemica vol. XII. 1938.
4. J. Šmarda: Příspěvky k rozšíření jatrovek v Čechách, na Moravě a na Slovensku, Sborník klubu přírodověd. v Brně, XXII. 1940.